

УДК 658.14.17:005.52:69

DOI: 10.60022/3(4)-40S

Назаренко Інна Миколаївна

доктор економічних наук
професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування
Сумський національний аграрний університет, Україна

Nazarenko Inna

Doctor of Economic Sciences
Professor, Head at the Department of Accounting and Taxation
Sumy National Agrarian University, Ukraine
ORCID: 0000-0003-0874-199X

Завора Олександр Миколайович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
кафедри обліку і оподаткування
Сумський національний аграрний університет, Україна

Zavora Oleksandr

PhD student of the Department of Accounting and Taxation
Sumy National Agrarian University, Ukraine
ORCID: 0009 0006 6474 1512

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВО-МАЙНОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ПРАКТИЧНІ ІМПЛІКАЦІЇ

Анотація. У статті обґрунтовано актуальність діагностики фінансово-майнового потенціалу будівельних підприємств в умовах динамічного зовнішнього середовища та повоєнного відновлення економіки України. Визначено, що фінансово-майновий потенціал є однією з ключових складових забезпечення стабільного функціонування та розвитку підприємств будівельної галузі, діяльність яких характеризується високою капіталомісткістю, значною потребою в інвестиційних ресурсах, тривалим виробничим циклом та підвищеним рівнем фінансових ризиків. Обґрунтовано значення діагностичних процедур для покращення фінансової стабільності, оптимізації структури капіталу, удосконалення управління майновими ресурсами та адаптації підприємств до змін зовнішнього середовища. Доведено, що систематична діагностична оцінка фінансово-майнового потенціалу виступає важливим інструментом забезпечення ефективного функціонування будівельних підприємств та формує передумови їх довгострокового розвитку. За результатами дослідження побудовано теоретико-методичну модель діагностики фінансово-майнового потенціалу будівельних підприємств. Проаналізовано склад майна ключових підприємств Сумської області, основним видом економічної діяльності яких є будівництво житлових і нежитлових будівель, оцінено їх ліквідність, фінансову стійкість, платоспроможність та ділову активність. Встановлено, що досліджувана група суб'єктів господарювання має низку негативних тенденцій у формуванні фінансово-майнового потенціалу, які можуть обмежувати їх подальший розвиток та знижувати рівень конкурентоспроможності. Для усунення ідентифікованих проблем запропоновано комплекс першочергових завдань практичної імплементації.

Ключові слова: діагностика, ліквідність, майно, платоспроможність, фінансово-майновий потенціал, фінансовий стан.

DIAGNOSIS OF THE FINANCIAL AND ASSET POTENTIAL OF CONSTRUCTION COMPANIES: THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES AND PRACTICAL IMPLICATIONS

Abstract. This article demonstrates the relevance of assessing the financial and asset potential of construction companies in the context of a dynamic external environment and Ukraine's post-war economic

© Автор(и). Ця стаття знаходиться у відкритому доступі та розповсюджується відповідно до умов ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

recovery. It is determined that financial and asset potential is one of the key components for ensuring the stable operation and development of enterprises in the construction industry, whose activities are characterized by high capital intensity, significant demand for investment resources, a long production cycle, and an elevated level of financial risks. The importance of diagnostic procedures for enhancing financial stability, optimizing capital structure, improving the management of property resources, and adapting enterprises to changes in the external environment is substantiated. It is demonstrated that systematic diagnosis of financial and property potential serves as a vital tool for ensuring the effective operation of construction enterprises and establishing the prerequisites for their long-term development. Based on the study's findings, a theoretical and methodological model for assessing the financial and asset potential of construction companies has been developed. The composition of assets held by key companies in the Sumy region whose primary economic activity is the construction of residential and non-residential buildings has been analysed, and their liquidity, financial stability, solvency, and business activity have been evaluated. It was established that the group of economic entities under study exhibits a number of negative trends in the formation of their asset and financial potential, which may limit their further development and reduce their level of competitiveness. To address the identified issues, a set of priority tasks is proposed: (intensifying investment activities aimed at modernizing and upgrading fixed assets, which will reduce their physical and obsolescence wear and tear and increase the productivity of production processes; optimizing the asset structure by ensuring a balanced ratio between current and non-current assets; implementing an effective accounts receivable management system, etc.).

Keywords: diagnosis, liquidity, assets, solvency, financial and asset potential, financial condition.

Постановка проблеми. Стабільний розвиток будівельних підприємств залежить від значної кількості факторів, домінуючу позицію серед яких займає фінансово-майнова складова потенціалу. Адже діяльність суб'єктів господарювання будівельної галузі, які безпосередньо займаються будівництвом житлових та нежитлових приміщень, характеризується високим рівнем капіталомісткості, значною залежністю від інвестиційних ресурсів, тривалим виробничим циклом, нестабільністю зовнішнього середовища та підвищеним рівнем фінансових ризиків. Рівень забезпеченості будівельних підприємств фінансовими ресурсами, структура майна, а також ефективність його використання забезпечують необхідний рівень платоспроможності, фінансової стійкості, конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості. Важливо також наголосити, що актуальність теми посилюється необхідністю відновлення будівельної галузі України в умовах повоєнної трансформації економіки, що потребує ефективного використання фінансових ресурсів, модернізації матеріально-технічної бази та підвищення рівня фінансової стійкості будівельних підприємств. Практика засвідчує, що для прийняття ефективних управлінських рішень, правильного визначення стратегії діяльності, оптимізації управління бізнес-процесами керівникам суб'єктів господарювання потрібна реалістична, об'єктивна, достовірна інформація про фінансово-майновий потенціал, яку отримати можна за допомогою проведення діагностики. Діагностичний процес дозволяє оцінити рівень забезпеченості ресурсами, визначити ефективність використання активів, виявити внутрішні резерви розвитку, забезпечити фінансову стабільність, підвищити інвестиційну привабливість, оптимізувати структуру капіталу, а також сформувати базис для адаптації підприємств до змін зовнішнього середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо проведення діагностики потенціалу підприємств та оцінки її результатів розкриті у наукових працях Безсмертної О. [9], Гайденко С. [1], Кобеля З. [3], Краєвської А. [9], Красноручького О. [4], Крічфалушій-Степанової К. [4], Маренич Т. [4] та ін.

Науковий внесок зазначених вчених полягає у формуванні ґрунтовної теоретико-методологічної бази дослідження проведення діагностики, ідентифікації актуальних для використання оціночних індикаторів та підходів щодо інтерпретації отриманих результатів. Проте, питання не втрачає своєї актуальності, потребує подальшого дослідження.

Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних положень та розроблення практичних рекомендацій щодо діагностики фінансово-майнового потенціалу будівельних підприємств з урахуванням їх галузевої специфіки функціонування, а також визначення інструментарію оцінювання ефективності використання фінансових і майнових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку, підвищення конкурентоспроможності та адаптації до умов динамічного ринкового середовища.

Виклад основного матеріалу. Сучасний розвиток будівельної галузі України зумовлений трансформаційними процесами в економіці, структурними змінами у виробничому секторі та посиленням вимог до ефективності управління підприємствами. У контексті євроінтеграційних прагнень держави, відновлення інфраструктури після воєнних дій та необхідності підвищення інвестиційної привабливості галузі постає потреба у проведенні діагностики результатів діяльності

досліджуваних суб'єктів господарювання. Діагностичний процес має забезпечити системний підхід до моніторингу показників діяльності будівельних підприємств, що дозволить своєчасно виявляти диспропорції, прогнозувати ризики та розробляти дієві управлінські рішення [6]. Слушно зазначено Лопаткою С., що функціонування будівельного сектора є інтегративним чинником регіонального зростання, що охоплює не лише прямий внесок у економіку через виробництво будівельної продукції, але й ширший мультиплікативний ефект, який проявляється у зростанні зайнятості, доходів населення та інвестиційної привабливості регіонів [5]. У цьому контексті фінансово-майновий потенціал будівельних підприємств виступає базовою передумовою їх стабільного функціонування та здатності реалізовувати інвестиційно-будівельні проекти різного рівня складності, тому питання діагностики набуває особливої актуальності.

Досліджуючи питання реставрації економічного потенціалу підприємств, Красноручський О., Маренич Т., Крічфалушій-Степанова К., Богданюк І. наголошують на необхідності застосування SWOT-аналізу, а також сценарного планування, адже його головним аспектом є обґрунтування варіантів рішень, які базуються на комплексному мисленні, емпіричних припущеннях та експертних висновках. Сценарне планування дозволяє на рівні підприємства визначити ключові внутрішні та зовнішні чинники, які сприятимуть розвитку бізнесу та розробити стратегії щодо кожного варіанту розвитку подій у майбутньому. Освоєння технологій сценарного планування дозволяє скоротити час реагування суб'єкта господарювання на адаптацію щодо використання нових можливостей, мінімізацію загроз, дозволяє йому діяти набагато швидше і впевненіше в критичних ситуаціях [4].

Шварц І., Безсмертна О., Краєвська А. розглядаючи методику аналізу майнового потенціалу акцентують увагу на тому, що конкретні методики вимірювання досліджуваної складової потенціалу повинні враховувати фазу життєвого циклу підприємства і ринку, на якому воно функціонує. На особливу увагу в процесі оцінювання майнового потенціалу заслуговує технічний субпотенціал підприємства. Як показники, що характеризують технічний субпотенціал підприємства, можуть бути використані: 1) коефіцієнт імобілізації, що розраховується як частка залишкової вартості основних засобів у загальному обсязі майна підприємства; 2) коефіцієнт технічної оснащеності, що визначається як частка активної частини основних виробничих засобів у сукупній вартості основних засобів підприємства; 3) коефіцієнт технічного потенціалу підприємства, що розраховується як частка активної частини основних виробничих засобів у загальній вартості майна підприємства [9].

Сас І., Сас О., Слюсар К. пропонують комплексний підхід до оцінки потенціалу підприємства. Витратний підхід базується на фактичних витратах, порівняльний підхід дозволяє оцінювати активи на основі ринкових цін аналогічних об'єктів, результатний підхід орієнтований на майбутню дохідність активу. Проте, жоден з методичних підходів не є універсальним і не може самостійно забезпечити повну оцінку підприємства. Для об'єктивної та всебічної оцінки підприємницького потенціалу та майна необхідно поєднувати різні методики, які дозволяють враховувати всі аспекти діяльності бізнес-суб'єкта [8].

Варто наголосити, що досліджуючи питання щодо ідентифікації пріоритетних показників, які повинні бути використані для діагностики фінансово-майнового потенціалу, доцільно акцент здійснити на наступних групах: майнового стану, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності.

Язіна В., Стоянов Г., Іванцов С. вважають, що для оцінки фінансового потенціалу підприємства можуть використовуватися наступні методики: аналіз фінансових показників; маркетинговий аналіз; SWOT-аналіз; модель оцінки стійкості підприємства; оцінка на основі генералізованої створеної вартості; розрахунок коефіцієнтів прибутку; аналіз витрат і доходів; бюджетний контроль; аналіз грошових потоків; ринкові тенденції та аналіз попиту; оцінка ризиків; оцінка інвестицій; бенчмаркінг [10]. Механізм аналітичної оцінки впливу показників фінансової стійкості на загальну зміну чистого прибутку запропонували Гайдено С., Соколов Д., відповідно, використання його дозволяє виявити взаємозв'язок між складовими фінансових результатів діяльності підприємства; узгодити значення показників фінансової стійкості з прибутком від реалізації продукції (робіт, послуг) та обсягом оборотних коштів; [1].

Окландер Т., Серьогіна Н., Осетян О. наголошують, що оцінка фінансового стану будівельного підприємства є завданням, яке ускладнене специфікою галузі. Відповідно, в умовах цифровізації актуальними для діагностики є наступні методи: Cash Flow, Stress-testing, BIM-аналітика, оцінка портфеля проектів, Digital KPI dashboard, сценарний аналіз [7].

На рис. 1 узагальнено теоретико-методичну модель діагностики фінансово-майнового потенціалу будівельних підприємств.

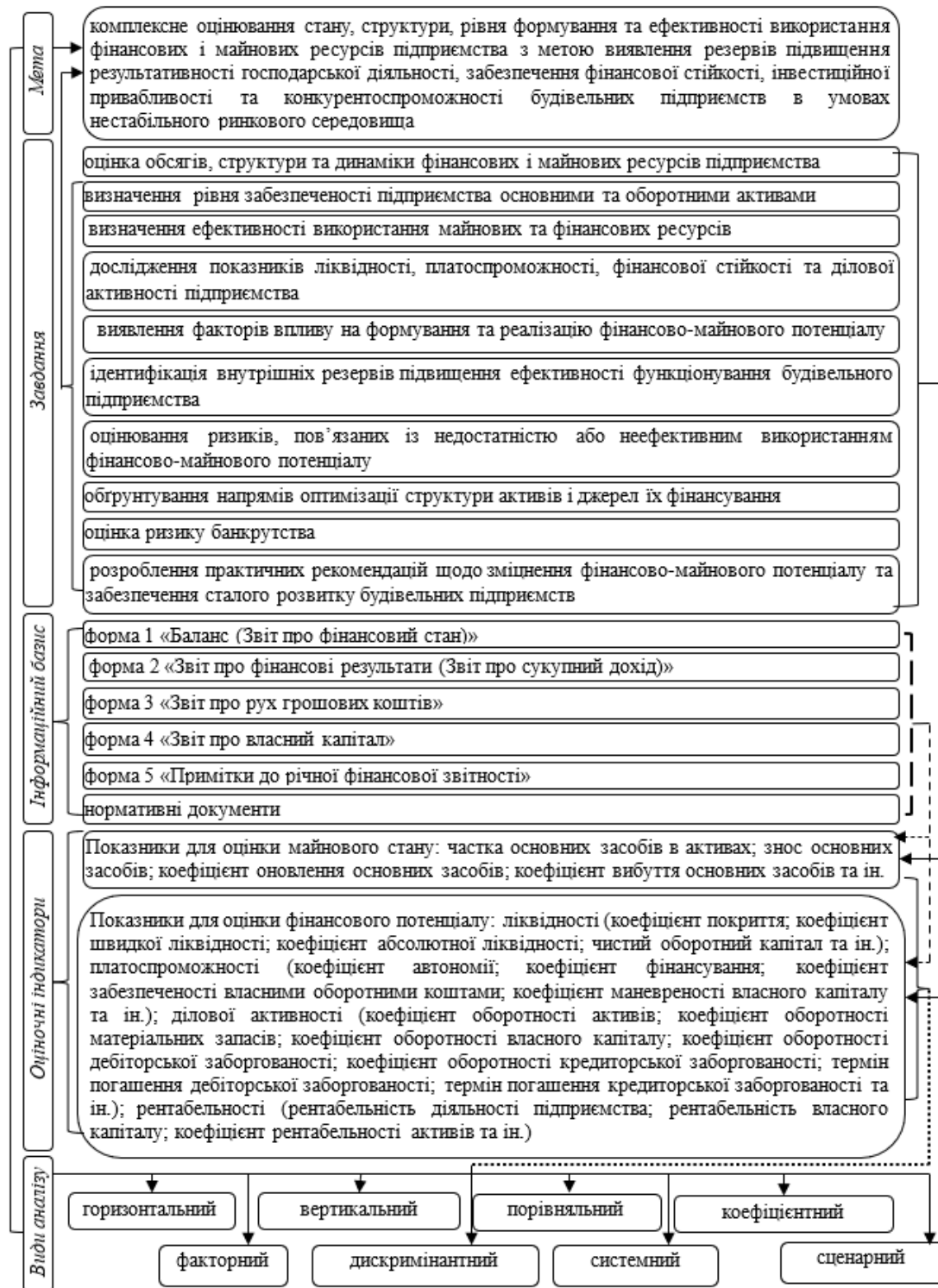

Рис. 1. Теоретико-методична модель діагностики фінансово-майнового потенціалу будівельних підприємств
Джерело: сформовано авторами

З метою апробації ключових положень поданої моделі, використовуючи реалістичні дані ключових підприємств Сумської області, основним видом економічної діяльності яких є будівництво житлових і нежитлових будівель, наступний етап дослідження буде сфокусований на діагностиці фінансово-майнового потенціалу ідентифікованих суб'єктів господарювання. Вибір саме таких підприємств (ТОВ «БВК компанія Федорченко», ТОВ «ВКП «НОТЕКС», ТОВ «Топаз») обумовлений

необхідністю використання репрезентативних даних суб'єктів господарювання, що характеризуються сталим функціонуванням на регіональному ринку та мають достатній обсяг інформації для оцінювання ефективності запропонованої моделі. У табл. 1 узагальнено інформацію про майно ТОВ «БВК компанія Федорченко», ТОВ «ВКП «НОТЕХС», ТОВ «Топаз».

Таблиця 1

Вартісний вимір майна суб'єктів господарювання будівельної галузі Сумської області

Підприємство	Роки	Необоротні активи	Оборотні активи	Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	Всього активів
ТОВ «БВК компанія Федорченко»	2021	331779,00	518121,00	-	849900,00
	2022	240906,00	590398,00	-	831304,00
	2023	240729,00	585837,00	-	826566,00
	2024	253362, 00	582474,00	-	835836,00
	Відх. +, -2024 р. від 2021 р.	-78417,00	+64353,00	-	-14064,00
ТОВ «ВКП «НОТЕХС»	2021	53843,00	301082,00	-	354924,00
	2022	50019,00	344272,00	-	394291,00
	2023	44672,00	374474,00	-	419146,00
	2024	47659,00	345401,00	-	393060,00
	Відх. +, -2024 р. від 2021 р.	-6184,00	+44319,00		+38135,00
ТОВ «Топаз»	2021	81643,10	43675,40	41774,80	167093,30
	2022	105478,50	43675,40	34223,4	183377,30
	2023	106414,40	41798,40	105908,90	254121,70
	2024	153374,10	117643,40	64099,30	335116,80
	Відх. +, -2024 р. від 2021 р.	+71731,00	+73968,00	+22324,50	+168023,50

Джерело: складено авторами за даними підприємств.

Дані таблиці 1 свідчать про неоднорідні тенденції формування активів досліджуваних будівельних підприємств упродовж 2021–2024 рр., що відображає специфіку їх фінансово-господарської діяльності та особливості управління майновими ресурсами. Зокрема, у ТОВ «БВК компанія Федорченко» спостерігається скорочення загальної вартості активів у 2024 році порівняно з 2021 р. на 14064,0 тис. грн. Основним чинником таких змін стало зменшення необоротних активів на 78417,0 тис. грн, що може свідчити про вибуття окремих об'єктів основних засобів, збільшенням амортизації основних засобів. Водночас оборотні активи збільшилися на 64353,00 тис. грн. Для ТОВ «ВКП «НОТЕХС» характерною є позитивна динаміка вартості активів. Загальний обсяг активів зріс з 354924,00 тис. грн у 2021 р. до 393060,00 тис. грн у 2024 р., що становить приріст на 38135,00 тис. грн. При цьому необоротні активи зменшилися за період дослідження на 6184,00 тис. грн, тоді як оборотні активи збільшилися на 44319,00 тис. грн. Найбільш суттєві позитивні зміни спостерігаються у ТОВ «Топаз». Загальна вартість активів підприємства за досліджуваний період зросла з 167093,30 тис. грн у 2021 році до 335116,80 тис. грн. у 2024 р., тобто на 168023,5 тис. грн або більш ніж удвічі. Зростання забезпечене збільшенням усіх складових активів. Необоротні активи зросли на 71731,0 тис. грн, оборотні активи – на 73968,0 тис. грн, а активи, утримувані для продажу, та групи вибуття – на 22324,5 тис. грн. Резюмуючи аналіз даних таблиці 1, доцільно зазначити, що найвищі темпи нарощування майнового потенціалу спостерігаються у ТОВ «Топаз», що свідчить про поступовий розвиток та зміцнення його ресурсної бази.

Враховуючи важливість оцінки зносу основних засобів для підприємств досліджуваного виду діяльності, на рис. 2 узагальнено розрахункове значення зазначеного оціночного індикатора, аналіз якого дозволить оцінити потребу в оновленні основних засобів, визначити інвестиційні пріоритети та сформувані обґрунтовані управлінські рішення щодо підвищення ефективності використання майнового потенціалу підприємств.

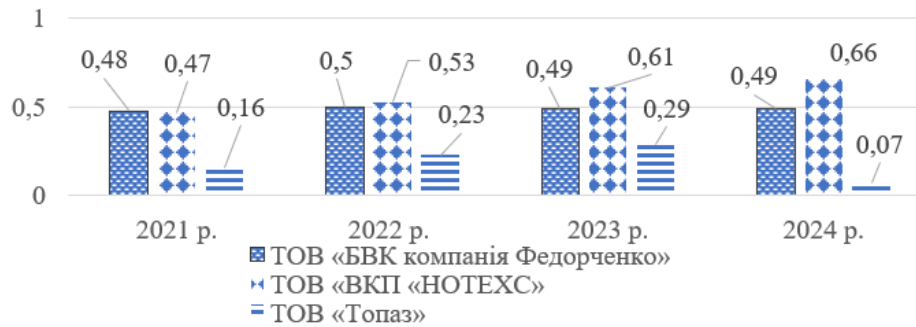

Рис. 2. Розрахункові значення коефіцієнту зносу основних засобів суб'єктів господарювання Сумської області, основним видом економічної діяльності яких є будівництво житлових і нежитлових будівель

Джерело: сформовано авторами за даними підприємств

Дані рисунку 2 засвідчують, що у ТОВ «БВК компанія Федорченко» коефіцієнт зносу основних засобів за період 2021 - 2024 рр. має сталі значення, яке знаходиться в діапазоні 0,48 - 0,50.

У ТОВ «ВКП «НОТЕХС» спостерігається стійка тенденція до зростання коефіцієнта зносу основних засобів, адже у 2021 р. розрахункові значення становило 0,47, у 2022 р. відбулося зростання до 0,53, у 2023 р. - до 0,61, а у 2024 р. досягло 0,66. Даний факт свідчить про суттєве зношення матеріально-технічної бази підприємства, відповідно, ситуація потребує активізації інвестиційної діяльності та реалізації заходів щодо оновлення основних засобів.

У ТОВ «Топаз» протягом 2021–2023 рр. значення коефіцієнту зносу поступово зростало (з 0,16 до 0,29), однак у 2024 р. показник різко знизився до 0,07, така динаміка свідчить про часткове оновлення основних засобів.

Теоретико-методична модель діагностики фінансово-майнового потенціалу будівельних підприємств, подана на рис. 1, передбачає розрахунок коефіцієнтів ліквідності, фінансової стійкості та платоспроможності (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка змін коефіцієнтів ліквідності, фінансової стійкості та платоспроможності суб'єктів господарювання Сумської області, основним видом економічної діяльності яких є будівництво житлових і нежитлових будівель

Підприємство	Роки	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Коефіцієнт покриття	Коефіцієнт швидкої ліквідності	Коефіцієнт платоспроможності	Коефіцієнт фінансування	Коефіцієнт забезпечення власними оборотними активами
ТОВ «БВК компанія Федорченко»	2021	0,13	1,13	0,40	0,46	1,18	0,11
	2022	0,08	1,29	0,36	0,45	1,22	0,23
	2023	0,05	1,25	0,37	0,43	1,31	0,20
	2024	0,04	1,18	0,35	0,41	1,44	0,15
ТОВ «ВКП «НОТЕХС»	2021	0,001	0,92	0,18	0,08	11,93	-0,09
	2022	0,001	0,94	0,17	0,07	13,76	-0,07
	2023	0,001	0,96	0,16	0,07	13,80	-0,04
	2024	0,005	0,98	0,18	0,09	9,79	-0,03
ТОВ «Топаз»	2021	0,06	0,27	0,12	0,02	50,66	-1,79
	2022	0,05	0,24	0,10	0,02	47,13	-2,38
	2023	0,07	0,17	0,09	0,03	32,17	-2,36
	2024	0,11	0,49	0,20	0,29	2,49	0,34

Джерело: складено авторами за даними підприємств

Результати аналізу розрахункових значень коефіцієнтів, поданих у табл. 2, за період 2021-2024 роки свідчать про суттєві відмінності у рівні їх платоспроможності, структурі капіталу та забезпеченості власними оборотними ресурсами.

Для ТОВ «БВК компанія Федорченко» характерним є відносно стабільний фінансовий стан

порівняно з іншими підприємствами, адже коефіцієнт покриття упродовж досліджуваного періоду коливався в межах 1,13 - 1,29, що свідчить про здатність підприємства покривати поточні зобов'язання оборотними активами. Разом із тим, коефіцієнт абсолютної ліквідності має тенденцію до зниження у 2021 році порівняно з 2024 р. з 0,13 до 0,04, що вказує на скорочення частки найбільш ліквідних активів у структурі поточних активів та недостатній рівень миттєвої платоспроможності. Розрахункове значення коефіцієнта швидкої ліквідності також перебуває нижче нормативного значення, що свідчить про обмежені можливості швидкого погашення короткострокових зобов'язань без реалізації запасів. Негативною тенденцією є зростання коефіцієнта фінансування з 1,18 у 2021 році до 1,44 у 2024 році, що свідчить про поступове підвищення залежності підприємства від позикового капіталу.

Фінансовий стан ТОВ «ВКП «НОТЕХС» характеризується критично низькими показниками ліквідності та високою залежністю від залучених коштів. Підтвердженням даної аргументації є те, що коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом усіх років становить лише 0,001 - 0,005, що свідчить про фактичну відсутність грошових коштів для негайного погашення поточних зобов'язань. Коефіцієнт покриття не досягає нормативного значення (вище 1) та коливається в межах 0,92–0,98, що свідчить про дефіцит оборотних активів. Аналогічно коефіцієнт швидкої ліквідності залишається вкрай низьким, його розрахункове значення за період дослідження було в діапазоні 0,16 - 0,18. Негативним є те, що значення коефіцієнту фінансування у 2021 році склало 11,93; 2022 році - 13,76; 2023 році - 13,80; 2024 році - 9,79, що підтверджує фінансування діяльності за рахунок зобов'язань товариства, а не власного капіталу. Від'ємне значення коефіцієнта забезпечення власними оборотними активами свідчить про нестачу власного оборотного капіталу.

Практично аналогічна ситуація характерна є для ТОВ «Топаз», яке у 2021 - 2023 рр. перебувало у вкрай нестійкому фінансовому стані, а в 2024 році ситуація поступово трансформувалася в напрямі незначного покращення. Зокрема, у 2024 році порівняно з 2021 роком значення коефіцієнта покриття збільшилося на 0,22. У 2024 році розрахункове значення коефіцієнта було 0,49, що на 0,27 більше порівняно з 2021 роком. Коефіцієнти абсолютної та швидкої ліквідності також перебували на критично низькому рівні. Від'ємні значення коефіцієнта забезпечення власними оборотними активами у 2021 - 2023 роках підтверджують дефіцит власного оборотного капіталу.

Специфіка функціонування підприємств будівельної галузі зумовлює особливості прийняття управлінських рішень у сфері управління діловою активністю, що актуалізує необхідність здійснення динамічної оцінки відповідних показників цієї групи (табл. 3).

Таблиця 3

Динаміка змін коефіцієнтів ділової активності суб'єктів господарювання Сумської області, основним видом економічної діяльності яких є будівництво житлових і нежитлових будівель

Підприємство	Роки	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, рази	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, рази	Термін погашення дебіторської заборгованості, дні	Термін погашення кредиторської заборгованості, дні
ТОВ «БВК компанія Федорченко»	2021	0,45	1,68	1,77	217	206
	2022	0,19	0,54	0,68	676	537
	2023	0,11	0,30	0,37	1217	986
	2024	0,31	0,79	0,97	462	376
ТОВ «ВКП «НОТЕХС»	2021	2,50	1,15	4,26	317	86
	2022	1,19	0,54	1,43	676	255
	2023	1,51	0,68	1,73	537	211
	2024	1,39	0,80	1,68	456	217
ТОВ «Топаз»	2021	47,42	14,25	9,21	25	40
	2022	15,68	6,32	1,40	58	152
	2023	10,72	23,67	0,91	15	401
	2024	5,17	21,99	5,52	17	66

Джерело: складено авторами за даними підприємств.

Дані таблиці 3 засвідчують, що у всіх досліджуваних товариствах розрахунковому значенню коефіцієнту оборотності власного капіталу властива тенденція до зменшення у 2024 році порівняно з 2021 роком, що свідчить про зменшення ефективності використання власних фінансових ресурсів. У ТОВ «БВК компанія Федорченко» та ТОВ «ВКП «НОТЕХС» спостерігається зменшення за період дослідження рівня оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості. Для ТОВ «Топаз»

характерним є збільшення у 2024 році порівняно з 2021 роком оборотності дебіторської заборгованості (у 7,74 рази), але оборотність кредиторської заборгованості за даний період дослідження значно зменшилася. Терміни погашення дебіторської заборгованості для ТОВ «БВК компанія Федорченко» та ТОВ «ВКП «НОТЕХС» збільшилися на 245 на 139 днів відповідно, а для ТОВ «Топаз» характерним є незначне зменшення (на 8 днів). Необхідно зазначити, що для всіх досліджуваних підприємств за період 2021 - 2024 роки характерним є збільшення необхідної кількості днів для погашення кредиторської заборгованості.

Висновки. За результатами проведеної діагностики встановлено, що у досліджуваних суб'єктів господарювання Сумської області наявна значна кількість проблем відносно формування фінансово-майнового потенціалу, які обмежують їх подальший розвиток та знижують рівень конкурентоспроможності. Для усунення ідентифікованих проблем, актуальності набуває питання реалізації комплексу першочергових завдань: активізація інвестиційної діяльності, спрямованої на модернізацію та оновлення основних засобів, що дозволить знизити рівень їх фізичного та морального зносу, підвищити продуктивність виробничих процесів; оптимізація структури активів шляхом забезпечення збалансованого співвідношення між оборотними та необоротними активами; імплементація дієвих управлінських процедур, спрямованих на зниження залежності підприємств від позикового капіталу шляхом нарощування власного капіталу; впровадження ефективної системи управління дебіторською заборгованістю, зокрема посилення контролю за платіжною дисципліною контрагентів, скороченням строків погашення заборгованості та використання сучасних інструментів кредитної політики.

Реалізація запропонованих управлінських заходів сприятиме підвищенню ліквідності, фінансової стійкості, платоспроможності досліджуваних бізнес-суб'єктів, оновленню майнового потенціалу та створенню передумов для довгострокового економічного розвитку будівельних підприємств.

Література

1. Гайдено С.М., Соколов Д.В. Факторний аналіз показників фінансової стійкості підприємств будівельного бізнесу. *Ефективна економіка*. 2024. № 1. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.1.57>.
2. Дараган А.В., Геворкян А.Ю. Формування складників фінансового потенціалу підприємства. *Економічний простір*. 2021. № 167. С. 55 – 58.
3. Кобеля З.І., Матійчик О.Д. Підходи до формування оцінки соціально-економічного потенціалу підприємств. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 7. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14792122>.
4. Красноручський О., Маренич Т., Крічфалушій-Степанова К., Богданюк І. Ідентифікація сценаріїв реставрації економічного потенціалу підприємств-виробників молока в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2024. № 3. С. 59-69.
5. Лопатка С.С. Особливості функціонування будівельних підприємств у розрізі регіонів України. *Академічні візії*. 2023. Вип. 23. С. 1 - 10. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15453815>.
6. Назаренко І.М., Завора О.М. Діагностика діяльності будівельних підприємств в Україні: стан, проблеми та виклики. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 16. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17468084>.
7. Окландер Т., Серьогіна Н., Осетян О. Проблеми оцінки фінансового стану будівельного підприємства. *Економіка та суспільство*. 2026. № 86. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-86-107>.
8. Сас І.С., Сас О.О., Слюсар К.В. Комплексний підхід до оцінки потенціалу підприємства. *Збірник наукових праць «Вчені записки»*. 2025. № 38 (1). С. 146-155. DOI: 10.33111/vz_kneu.38.25.01.12.082.088.
9. Шварц І.В., Безсмертна О.В., Краєвська А.С. Особливості оцінювання майнового потенціалу підприємства в сучасних умовах. *Економічний простір*. 2021. № 168. С. 83-86. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/168-14>.
10. Язіна В.А., Стоянов Г.С., Іванцов С.В. Сучасні методики оцінки фінансового потенціалу підприємства індустрії туризму та сфери гостинності. *Актуальні проблеми економіки*. 2022. № 10-11 (256-257). С. 161 – 165.

References

1. Haidenko S.M., Sokolov D.V. (2024) Faktorny analiz pokaznykiv finansovoi stiikosti pidpriemstv budivelnogo biznesu [Factor analysis of financial stability indicators for construction companies]. *Efektivna ekonomika*, № 1. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.1.57>.
2. Darahan A.V., Hevorkian A.Iu. (2021) Formuvannia skladnykiv finansovoho potentsialu pidpriemstva [Formation of the components of an enterprise's financial capacity]. *Ekonomichnyi prostir*, № 167. pp. 55 – 58.

3. Kobelia Z.I., Matiichyk O.D. (2025) Pidkhody do formuvannia otsinky sotsialno-ekonomichnoho potentsialu pidpriemstv [Approaches to assessing the socioeconomic potential of enterprises]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk*, № 7. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14792122>.
4. Krasnorutskyi O., Marenych T., Krichfalushii-Stepanova K., Bohdaniuk I. (2024) Identyfikatsiia stsenariiv restavratsii ekonomichnoho potentsialu pidpriemstv-vyrobnykiv moloka v umovakh voiennoho stanu ta povoiennoho vidnovlennia [Identifying scenarios for restoring the economic potential of dairy producers under martial law and during postwar recovery]. *Aktualni problemy innovatsiinoi ekonomiky ta prava*, № 3. pp. 59-69.
5. Lopatka S.S. (2023) Osoblyvosti funktsionuvannia budivelnykh pidpriemstv u rozrizi rehioniv Ukrainy [Characteristics of the operations of construction companies by region in Ukraine]. *Akademichni vizii*, vol. 23. pp. 1 - 10. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15453815>.
6. Nazarenko I.M., Zavora O.M. (2025) Diahnostyka diialnosti budivelnykh pidpriemstv v Ukraini: stan, problemy ta vyklyky [An analysis of the operations of construction companies in Ukraine: current status, issues, and challenges]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk*, № 16. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17468084>.
7. Oklander T., Serohina N., Osetian O. (2026) Problemy otsinky finansovoho stanu budivelnogo pidpriemstva [Challenges in assessing the financial condition of a construction company]. *Ekonomika ta suspilstvo*, № 86. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-86-107>.
8. Sas I.S., Sas O.O., Sliusar K.V. (2025) Kompleksnyi pidkhid do otsinky potentsialu pidpriemstva [A comprehensive approach to assessing a company's potential]. *Zbirnyk naukovykh prats «Vcheni zapysky»*, № 38 (1). pp. 146-155. DOI: 10.33111/vz_kneu.38.25.01.12.082.088.
9. Shvarts I.V., Bezsmertna O.V., Kraievska A.S. (2021) Osoblyvosti otsiniuvannia mainovoho potentsialu pidpriemstva v suchasnykh umovakh [Features of assessing a company's asset potential in the current environment]. *Ekonomichniy prostir*, № 168. pp. 83-86. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/168-14>.
10. Yazina V.A., Stoianov H.S., Ivantsov S.V. (2022) Suchasni metodyky otsinky finansovoho potentsialu pidpriemstva industrii turyzmu ta sfery hostynnosti [Modern methods for assessing the financial potential of enterprises in the tourism and hospitality industries]. *Aktualni problemy ekonomiky*, № 10 - 11 (256 - 257). pp. 161 – 165.

Отримано: 14.03.2026

Прийнято до публікації: 14.04.2026

Опубліковано: 15.04.2026